

MALI ISTRANIN

Mala pošta

Gosp. Vukobratović, učit., Bjelovar. Primili smo Vaše pismo od 12. o. mj. — Ide u redu. Lijepa hvala!

R. Šic, Pašman. Dalmacija naša nije nikad zatajila. Ta nekad nam je bila vjerna družica u zajedničkoj borbi protiv istog protivnika! Hvala Vam od srca.

Sl. Polšek, Sv. Ivan Žabno. Veoma nas veseli činjenica, da se za našu pravednu stvar zanimaju baš u tim krajevima. Nadamo se da će interes ostati trajan. Lijepo Vam zahvaljujemo na zauzimanju i trudu!

Josipa Komadina, M. Trojstvo. Od srca zahvaljujemo i Vama!

Jovan Sevdic, prosvetar Sokolskog društva, Daruvar. Da je uspjeh u Vašem gradu tolik, sigurno je zasluga u prvom redu Vaša. Uostalom, u sokole smo oduvijek gledali s velikim pouzdanjem! Slat ćemo po 51 komad, a jedan za knjižnicu besplatno. Bratski: Zdravo!

Micika Picig, Križevci. Kad bi se svaki naš pretplatnik ugledao u Tebe i našao još bar jednog pretplatnika, broj bi se naših pretplatnika za 24 sata podvostručio. Hvala Ti i bratski pozdrav!

Ivo Čić, Kaštel Sućurac. Ti si nam zaista vjeran i iskrena ti hvala. Takovih je malo. Od Tebe i Tvog poletnog zanosa očekuje naša stvar mnogo! Zdravo!

Viktor Cvitan, Bednja. Primili smo Vašu kartu i lijepo zahvaljujemo. Vi ste vješt peru, pa nam se javite i svojom suradnjom, koju ćemo uvijek rado objaviti.

Josip Tomić, Petrinja. Tebi bismo mogli upraviti iste riječi kao i gore spomenutom našem prijatelju Čiću. Hvala Ti!

G. Mirodar Kuznić, Kraljevica. Ostali ste nam vjernim prijateljem i mi vam ovom prilikom usrdno zahvaljujemo. Šaljemo po 20 komada izravno na Vaš naslov.

Privatna ženska osnovana škola »Andela Čuvara«, Korčula. I vi spadate — među naše prve i najustrajnije saradnike. Od srca Vam zahvaljujemo!

Franjo Jovanovac, Vrbica p. Stari Mihanovci. »...Za siroticu Istru radio sam mnogo još kao đak, davno prije 35—40 godina. Mnogo smo pomagali plemenitu Družbu sv. Ćirila i Metoda priređujući brojne koncerte i zabave...« Čitajući danas ove Vaše retke nas su oblile suze. Vidite eto, kud se djela muka Vaša. Tješite se međutim, jer Vaš trud nije bio uzaludan. Sve ste nas Vi odgojili, jer smo svi mi prošli kroz one požrtvovne Družbine škole, pa evo sada sijemo u mlade duše svoje djece sjeme, koje ste Vi onda posijali... Hvala Vam! Za sada Vam šaljemo 10 komada i lijepo Vas pozdravljamo.

Gradanska škola, Srpske Moravice. S vašim smo dopisom od 26. IX. o. g. br. 703 sporazumni. Hvala Vam. Veseli nas, da su se baš Srpske Moravice odazvale u tako lijepom broju.

MALI ISTRANIN

GOD. X ZAGREB,

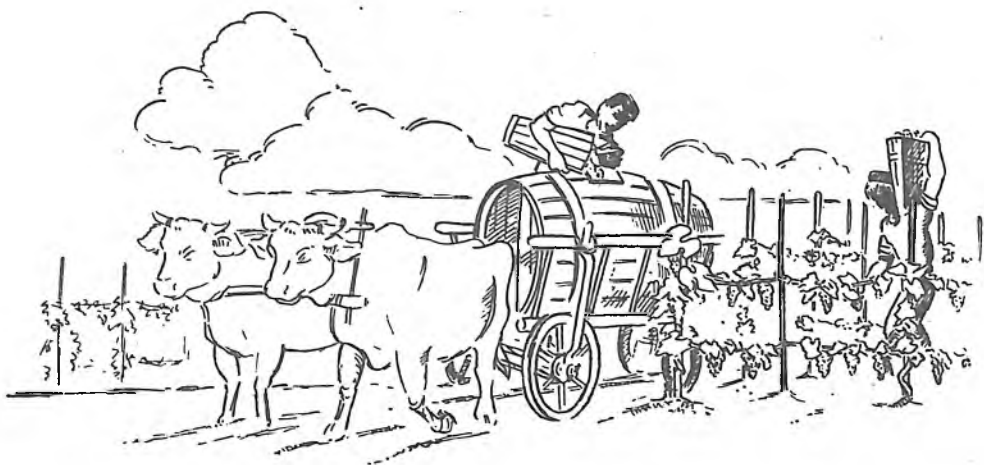
LISTOPAD ŠK. GOD. 1938/39

BR. 2

Berba u Istri

Visjeli su grozdovi u našim starim vinogradima, krupni, veliki kao tobolci. Grane su se od jednoga trsa do drugog vukle spletene kao djevojačka kosa, a na njima grozdovi bijeli, žuti, crni, crveni, plavičasti, slatki i mirisavi. Bio je tu teran i teranić, trunjak i muškat, surina i žutina i kakvog sve još nije bilo!

Već polovicom kolovoza nalazili smo lijepog, zrelog grožđa! Pretraživali smo redove i radovali se svakog dana sve više slatkom grožđu. Očevi su ponosno, s »rankunom« na ramenu, prolazili među redovima starih brajda, gdje je rastao kukuruz,

pasulj i drugo povrće. Sastajali bi se susjedi ukraj vinograda i pričavali koliko će kome roditi. Neće li trebati novih bačava. Spremalo se je za berbu. Stare se bačve čistile i prale, a nove udešavale. Računali su naši stariji koliko će otprilike imati u ovom, koliko u onom vinogradu. Zadovoljni bi razgovarali sjedeći na kamenim zidićima uz vinograde. I došlo je vrijeme berbe.

Tamo na kraj vinograda, na putu, stajala su kola, a na njima otvorena bačva, ili »kaštelada« povaljena po dužini sa otvorom na sredini, u koji bi radnici ispražnjavali sudove. Radnici, žene, djeca starci, sve se je dalo u berbu. Nije to težak posao. Malim nožićem rezati peteljke grozdova i puštati ih u pokrajnu »uharicu« ili brentu.

Redovi su bili dugački po stotinu i više koračaja. Čovjeku se je smililo kad bi vidio kako radnici gnječe krupno zrnje lijepih grozdova. A i jelo se je grožđa. Koliko je tko htio, koliko je tko mogao! Nikome se nije branilo i zato smo i mi djeca volila taj posao raditi. Uveče bi se do kasno u noć u podrumima rahljalo i trunilo zrnje, a slatki se sok cijedio u velike bačve, a poslije pilo se je staro vino i pjevalo do kasna, da se drugog dana nastavi berbom. I možda ni u Fruškoj Gori nije berba bila ljepša, nego što je bila nekada po našim vinogradima po Poreštini, Puljštini i drugim našim krajevima.

Prikodražan

Znamenit čovjek

Neki je siromašni seljak stanovao kraj šume u trošnoj daščari. Imao je samo jednu kravicu i mali komadić zemlje, koju je obrađivao teškom se mukom prehranjujući.

Živio je tako iz dana u dan, više gladan nego sit, nepoznat u svojoj osami, nezadovoljan svojim bijednim životom.

Jedne je večeri pomuzao kravu, popio zdjelicu mlijeka i pojeo komadić kruha, a onda sjeo pred kućom da zapali lulu.

— Do vraga! reče — Baš sam nepotreban i suvišan na ovome svijetu. Ni pas ne vodi o meni računa. Nikoga nemam mučim se i kinim, a zašto? Ako sutra umrem nitko ne će doći da mi baci grudu zemlje na grob. Suvišan sam evo baš kao ova izgorjela šibica.

Rekavši to baci šibicu, kojom je upravo zapalio lulu. Al gle čuda: šibica se nije ugasila, dimila se i dimila a iz kolobara dima pojavi se najednom maleni patuljak, koji stane preda nj.

Seljak iznenađen rsakolači oči, otvori usta i ostade kao ukopan držeći u ruci zapaljenu lulu.

Patuljak videći ga tako presenećena stane se smijati.

— Gle ga, gle, što je smiješan. — I udri opet u smijeh.

Ali onda se patuljak najednom uozbilji udari se rukom o čelo i progovori:

— Nijesam ti niti zahvalio što si me izbavio. Mene je nekakav čarobnjak zatvorio u glavicu ove šibice i ja sam čekao već nekoliko godina da me netko oslobodi. A eto sada si ti baš tom šibicom zapalio svoju lulu i tako me izbavio. Baš ti hvala! Nego reci, kako da ti se odužim? Kakvu želju da ti ispunim?

Sada se istom siromašni seljak osvijestio od silnog začuđenja.

— Želio bih, da ne budem ovako nepoznat, nitko i ništa...

— Lijepo, odgovori patuljak. — Nego što bi želio biti?

— Ne znam ni sam. Htio bih eto na pr. da sam neki glasovit čovjek, veliki književnik, industrijalac, bogataš, drugim riječima da nisam ovako nepoznat i zapušten u ovoj pustoši.

— Samo to? nasmije se patuljak. — Pa to je najlakše. Postat ćeš znamenit čovjek. Evo kako: Noćas, točno o pola noći uzmi motiku i počni kopati pod ovim hrastom. Kopaj, kopaj neumorno, dok nešto nađeš...

To rekavši patuljak se samo izgubi, kao da ga je zemlja progutala.

Siromašni seljak nije dugo razmišljao. O pola noći diže se i udri kopati. Kopao je cijelo jutro i cijeli dan, ali uzalud. To ga međutim nije smetalo, nego je nastavio neumorno i drugi i treći i četvrti i osmi dan. — Rupa se produbila i gubila se u dubokom rovu.

Seljaci su dolazili, gledali i čudili se, što li taj kopa, ali on je na sva pitanja šutio.

Ubrzo se pronio glas po cijelom kraju, da je taj siromašak sigurno nešto pronašao pod zemljom, kad tako neumorno kopa.

Došli su iz grada novinari, fotografirali ga sa svih strana, njega, njegovu kuću i duboku jamu koju je iskopao, pisali o njemu dugačke članke, stavljali mu kojekakove upite, ali uzalud. On je samo šutio i kopao dalje.

Onda su došli liječnici, jer je postojala sumnja da je čovjek poludio. Pregledali ga temeljito i ustanovili, da je potpunoma zdrav.

Sad je zanimanje još više poraslo

Sve su novine u cijeloj državi, a bome već i u pol Evrope, pisale o njemu i o njegovom tajanstvenom kopanju.

Došli su inženiri i bogati bankari, pravili nacрте i račune i davali mu mnogo novaca, neka im proda taj svoj rov. Bili su

uvjereni da je seljak u njemu sigurno pronašao zlatni rudnik ili nešto slična. Siromah međutim nije htio da ga proda. Kopao je dalje neumorno, neprestano očekujući da će naći ono nešto što mu je patuljak obećao.

Jednoga dana udari motikom o oveći kamen, odvali ga i ima šta vidjeti: iza kamena bila je uređena mala lijepa sobica, sva obložena finom mahovinom, a u njoj je sjedeći na kamenoj klupici, počivao njegov znanac — patuljak.

— Oho! Konačno si dakle dospio do mene? reče seljaku.

— Da, došao sam — iznenađeno će i srdito seljak — a sada bih htio znati, čemu je bila potrebna sva ta komedija. Zašto si me prevario i napravio iz mene budalu? Kopao sam i kopao, pa?

— Pa? Postao si glasovit čovjek! nasmije se patuljak. — Evo čitaj — i pruži mu cijeli snop novina u kojima su o njemu i njegovoj rupi bili napisani dugački članci, s njegovom slikom, slikom njegove kućice i njegovog tajanstvenog rova. — Vidiš, ti više nijesi nepoznat čovjek, o tebi govori cijeli svijet, sve su te novine pune. — Ti si poznat, ti si znamenit čovjek, a to je ono što si ti htio.

— Istina je, reče seljak, ali zar je bilo potrebno da se ja toliko mučim, da radim kao vol? Nijesi li mogao pronaći kakav lakši način?

— Dragi moj, — prekine ga patuljak — postati znamenit nije lako. Treba mnogo truda, mnogo muke da se do toga dođe. A ti si se eto mnogo mučio i zato više nijesi običan, nepoznat siromašak, nego glasovit čovjek.

To rekavši patuljak opet izgine i nestane ga kao da je propao u zemlju.

Seljak je onda prodao svoj rov nekom velikom poduzeću, koje je nastavilo kopanjem i pronašlo nakon dugog truda, da se u dubini nalaze velike naslage ugljena. Na ulazu u rov bio je kasnije podignut spomenik tom seljaku kao prvome, koji je u tom ugljenokopu počeo kopati.

Novinar na vašaru

Ja se sjećam kao danas
Kad to bješe Bog te pit'o,
Na vašar u moje selo
Novinar ti se doskit'o.

Po vašaru sve se skita
Od nikoga on ne bježi
Obilazi šatre redom
I — bilježi

Izvadio bilježnicu
Brzo piše ja ga gledim
I odlučih baš u stopu
Da ga slijedim

»Evo kifli i pereci,
Kajzerica žemlja, hljeba,
Gledaj amo pobratime
Ima svega što Ti treba!«

»A kod mene svih slatkiša
Ima uz to i bonbona,
Za naš vašar što dođoše
Specialno iz Londona!«

»Ajde amo evo ratluk
Evo dobre čokolade
Dođi amo, jer kod mene
Sva je roba iz — Kanade!«

»Evo ovdje što zaželiš
Evo sve kod čič' Ilije,
Tu je dečku, ženi, babi
Uv'jek bilo najmilije!«

»Ovdje evo pod moj šator
Navratit se svatko smije,
Evo ruma, šljivovice
Pelinkovca i rakije!«

»A čarape da su ovdje
Ponajbolje to svi znamo
Ajde amo prolazniče
Kud ćeš tamo, kud ćeš tamo!«

»A češljevi da su ovdje
Prima ekstra kvalitete
Kupujte ih jeftini su
Ljudi glete, ljudi glete!«

»A sapuna i puceta
Ima tu još samo malo
Kupuj brže sad ću reći
Nema više sve j' nestalo!«

»Ovdje evo ražanj cvrči
I prekrasno sve miriše,
Od mirisa samog svako
Lakše diše!«

Kad novinar osjetio
Ražnjić divno što miriše
Počeše mu sline teći
I baš tamo gdje on piše.

Zamazao bilježnicu
Baci je, pod šator sjede
Što ga briga, sad marljivo
Ražnjić — jede!

A ja nađoh bilježnicu
Prepisah si tekst na čisto
I donosim eto pred vas
Da vidite i vi isto!

Aleksandar Radanović

Iza majčine smrti

Gospode, Bože Svemogući,
majka je naša umrla!
Sušica bolest nemila
Život je majci satrla.

Dugo je, dugo vremena
potajno na nju vrebala
i dobru majku pokosila
kad nam je najviše trebala.

Zašto nisi, Bože, zajedno
s njom i nama uzeo živote?
Ne možemo živjet bez majke
mi nejake, tužne sirote.

Svijet je srca od kamena,
ne vidi tuđe nevolje.
Svak misli, radi kako će
njemu i njegovim bit bolje.

Ko ptići bez gnijezda u svijetu
smo.

Gutamo suze žalosti.
S majkom je sunce nam ugaslo
— ugasle sve su radosti.

Gabrijel Cvitan

Na dušni dan

Dodasmo ti sirotani
Na tvoj humak, majko mila,
Jao, majko, zašto si nas
Tako same ostavila?

Nema više tvoje ruke,
Slatkih oči, blaga lica — —
Tvoje srce, tvoje zlatno
Prekrila je grobna tmica.

Teško ti je, mila majko,
Na tom svijetu nama sada:
Propala nam svaka sreća,
Uginula svaka nada!

Povrati se, majko mila,
Po sirote smalaksale
Da siđemo i mi tužne
U grobnicu s tobom, male!

Rikard Katalinić Jeretov

Neprilika

Protegla se stazica.
Na njoj sjedi Lazica,
Materina mazica.
Lazina je kapica
Zelena ko travica. —
Tu mi raste lozica.
Pod njom stoji kozica.
Gledaj drsku kozicu
Kako brsti lozicu!...
Ali eto kozice
Do Lazine kapice!
Misli luda kozica:
»Pa i to je lozica!«
Grize vršak kapici
Na Lazinoj glavici.
Uplaši se Lazica-
Materina mazica

I podigne šačicu
Da očuva kapicu...

Šime Fučić

KLOK & JOŽIĆ

Vrativši se u crnačko selo Klok i onaj urođenik, koji ga je pratio, digoše čitavu uzbunu. Treba naći Jožića pod svaku cijenu. Bog zna nije li nastradao negdje u prašumi, rastrgan od divlje zvjeradi ili zarobljen od onih divljaka, koji prebivaju daleko u unutrašnjosti.

Međutim kad su urođenici čuli o čem se radi i da bi trebalo zaći duboko u guštaru, možda među ljudoždere, o kojima se mnogo prepričavalo da negdje u srcu prašume stanuju u gudurama, niti jedan se nije našao da pođe s njima. I tako Klok u nije preostalo ništa drugo nego da pođe u šumu sam. U zadnji mu se čas pridruži ipak onaj jedan pratilac.

Sunce je palilo svom žestinom kad su stigli u seoce Mabale, na rubu prašume. Raspitali su se, nije li tamo zabasao Jožić, ali o njemu ni glasa.

— Već se mračí, pa ćemo čekati do sutra, reče urođenik, a Klok je bio s time sporazuman. Da što je drugo mogao? Da se uputi sam?

Sutradan, dobro oboružani, krenuše u guštaru. Jedva su se probijali. Najednom stigoše pred nekakve klisure. Bio je to kao neki kameni grad. Na sve strane špilje i gudure u kojima je kapala voda.

Udoše. Otvor je postajao sve tješnji. Voda, koja se cijedila curila je na zemlju i tvorila gusto ljepivo blato.

Mukli šum preplaši ih. Urođenik krikne: na stotine je crnih šišmiša preplašeno poletjelo.

Dugački stupovi, kao od soli, sablasno su stršili u vis. Nigdje se nije čulo glasa.

— Jesmo li se dobro uputili? mislio je Klok u svojoj majmunskoj glavi i već je htio da izide i da počne tražiti po džungli, ali nešto kao da ga je tjeralo naprijed. Neka misao koja kao da mu je kazivala da će svog vjernog Jožića ovdje naći.

— Ja se bojim — izusti u tom času urođenik, koji je nekako preplašeno zirkao očima oko sebe i već htio da pobjegne pred tim sablasnim kipovima.

Najednom se iz dubine začuje slabo jecanje.

Klok, čije je uho bilo oduvijek izoštreno do skrajnosti, poskoči.

— Ssst! napne ponovno uha.

I zaista! — jecanje se ponovi.

— Naprijed! To je Jožić!

I žurno se uputiše dalje. Kameni hodnik bio je uzak da su jedva mogle proći dvije osobe. S jedne i s druge strane hodnika bile su udubine kao neki mali oltari. Začudo na svakom od tih oltara bio je kameni lik kao nekakvog izobličienog i zgurenog sveca.

— Halo, halo, — izda iz sebe Klok nekakav čudni glas i pojuri naprijed. Jeka ga prevarila, jer je iz svakog kuta, iz svake ovakve kamene ćelije odzvanjalo.

Grozničavo stadoše Klok i onaj urođenik pretraživati te kamene ćelije, te neobične oltare.

Najednom se zažuje ponovno:

— Tu sam, žurite se!

U dubini jedne daleke ćelijice, čvrsto privezan o kameno sjedalo sjedio je Jožić, sav klonuo i iznemogao. Krupne kaplje guste od ilovače žute vode, kapale su mu na glavu i cijedile mu se niz leđa, ramena i koljena.

— Klok! izusti Jožić otvorivši oči i opazivši svog vjernog druga. Niz oči mu se odrone dvije suze, a na ustima mu zasja blaženi smiješak sreće i zahvalnosti mudroj i dobroj životinji, Kloku.

Jedva su ga izvukli iz te špilje. Vani na toplom suncu jedva se nekako ugrijao i došao k sebi.

— Prokleta je to špilja — reče. Sve ono unaokolo po onim kamenim ćelijama sjede kao na nekim poganskim oltarima sami okamenjeni ljudi.

I uistinu. Ovi divljaci, koji su nastavali prašume, čudno su se osvećivali svojim neprijateljima. Kad bi ih uhvatili žive bi ih privezali o kameno podnožje u tim špiljama, a voda koja se je na njih cijedila lagano bi ih pretvarala u kameni stup. Najkasnije za osam ili četrnaest dana to više ne bijaše čovjek nego kameni kip.

— Da ste zakasnili samo nekoliko dana ne biste više našli mene nego moj spomenik — reče Jožić, a oni požure da izmaknu što prije iz ovog čudnog i tajanstvenog kraja...

Dječje novine

ŠTO SE DOGODILO U SVIJETU ZA POSLJEDNJIH MJESEC DANA

Komadanje Čeho-Slovačke. Koncem ovog mjeseca trebala je Čeho-Slovačka proslaviti 20-godišnjicu svog osnutka. Nakon svjetskog rata i sloma Austro-ugarske monarhije svi su se narodi oslobodili austrijsko-madžarskog gospodstva. Česi i Slovaci stvorili su svoju samostalnu državu, Poljaci isto tako, Slovenci i Hrvati priključili su se Srbima i stvorili Jugoslaviju.

U granicama nove Češke države ostalo je 3 i pol milijuna Nijemaca, oko 100.000 Poljaka i nešto preko pol milijuna Mađžara.

Kako je i po prirodi razumljivo svaki narod teži za tim da živi u svojoj vlastitoj državi, sa svojom rođenom braćom po krvi i jeziku, pod istim krovom. Tako je i onih 3 i pol milijuna Nijemaca, koji su živili u granicama Čeho-Slovačke države težilo za tim da se priključe Njemačkoj. Češka nije bila voljna da se samo tako odreče najbogatijeg dijela svoje države i bila je spremna da oružjem u ruci brani svoje granice. Hitler je jednostavno izjavio, ako Češka ne preda Njemačkoj Sudete (tako se zove kraj u kojem živi 3 i pol mil. čeških Nijemaca), da će on na 1. listopada poći s njemačkom vojskom preko granice i priključiti te krajeve Njemačkoj. Česi su se oprli, mobilizirali su vojsku i spremili se na

obranu, računajući da će ih u njihovoj borbi pomoći Francuzi, Englezi i Rusi, koji su njihovi saveznici. Ali svi su ih njihovi saveznici iznevjerili. Svi su se bojali rata s Njemačkom, kojoj se priključila još i Italija i Poljska. Koncem mjeseca rujna sastali su se u Münchenu engleski ministar predsjednik Chamberlin (Čembrlen), francuski ministar predsjednik Daladier (Daladiè), talijanski ministar predsjednik Mussolini zajedno s Hitlerom i odlučili su da Češka mora dati Nijemcima Sudete. Česi ostavljeni od svih svojih prijatelja na cjedilu, morali su dopustiti komadanje svoje države. I tako je njemačka vojska već zaposjela Sudete. Poljaci su brže bolje iskoristili priliku pa su zaposjeli Tješin, kraj u kom živi 100.000 Poljaka, a sada hoće i Mađžari da uzmu one krajeve, gdje žive Mađžari. I tako će sada u Češkoj ostati samo tri slavenska naroda: Česi, Slovaci i Ukrajinci, koji žive u istočnom dijelu Češke u tzv. Potkarpatskoj Rusiji. Ali sad su se digli i Slovaci i Ukrajinci, koji su izjavili, da su ih Česi do sada već 20 godina izrabljivali, pa su zatražili da i oni imaju svoju samostalnost unutar granica Češko-Slovačke države. I Slovaci i Ukrajinci zatražili su svoju vladu i svoje samostalne ministre, drugim riječima oni ne će da s njihovim novcem i njihovim žepovima gospodare Česi u Pragu, nego oni sami. I Česima, koji su se našli pritiješnjeni sa svih strana, nije drugo preostalo nego da im dađu

sve što traže. I tako sada već imadu i Slovaci svoju samostalnu vladu, a ovih dana dobili su je i Ukrajinci.

Tako je možda i najbolje. Tako će sada Čeho-Slovačka biti jedna mala slavenska republika u kojoj će svi

biti sretni i zadovoljni. A to je bolje nego da je bila jedna velika država u kojoj je bilo pet šest nezadovoljnih naroda. Želimo joj mnogo sreće, jer nas s Česima i Slovacima veže i krvna i bratska slavenska veza.

Dva potočića

Potekla iz istog izvora dva potočića i otišla poljem u bijeli svijet. Gledala ih stara i mudra brdina, pa im rekla na polasku:

— Ja sam stara i mnogo znadem i pantim, pa vam savjetujem da tečete uvijek ravnim putem, da ne zabasate u stranu. I potočići potekli napred. Jedan brzao ravno poljanom i primao u svoje krilo druge malene potočića, tako da je postao velikom i moćnom rijekom, a drugi se zasitio ravnoga toka, zalutao među visoke planine i tamo nasjeo — — nikud dalje — — postao je barom i kaljužom.

Slušajte, djeco, uvijek opomene i savjete starih i iskusnih ljudi, pa ćete biti sretni.

Barba Rike

Naj . . .

Najzdraviji kraj Evrope je Balkan. Na Balkanu ljudi najdulje žive. Statistika je nabrojila da na Balkanu živi 6241 stogodišnjaka a 30 njih prešlo je već i 150 godina. Najviše stogodišnjaka ima Bugarska.

Najveća svjetska izložba biti će druge godine u New-Yorku; a stajat će oko 7 milijardi dinara. Računa se da će je posjetiti ukupno 50 milijuna ljudi. U obične dane računaju da će svaki dan doći na izložbu po četvrt milijuna ljudi, a nedjeljom i svetkom i po jedan milijun. Za djecu će na izložbi biti ureden poseban prostor.

Najveće osiguravajuće društvo na svijetu je Metropolitansko osigur. društvo u New-Yorku. Osigurani kapital iznosi 720 milijarda, a osigurano je 25 milijuna ljudi. U uredima tog poduzeća zaposleno je 14.000 činovnika, a osim toga imade društvo i 26.000 agenata. Na blagajni se toga društva uplati svaki dan 440 milijuna dinara.

Najmanji aeroplan. Na izložbi u Milanu izložen je mali aeroplan tipa »Kolibri«, čija krila mjere u dužinu 6 m. Cijeli je aeroplan širok 3.5 m, visok 1 m, a težak 70 kg. Brzina mu je 160 km na sat, a može letjeti bez prekida 500 km. Cijena mu je 12.000 lira, ili u našem novcu oko 27.000 dinara.

Svemirska čudesa. Sigurno se je mnogi od vas ovih praznika, bora-
veći negdje na selu ili na moru, zagledao večerom u divno tamnomodro
nebo, osuto milijardama manje ili više blistavih zvjezdica. Malo se je
koji od vas zamislio u tu veličajnu čudesnost Božje prirode. Jer sva
ona mala titrava svjetlašca nijesu ništa drugo nego bezbroj svjetova
daleko većih i daleko manjih, nego što je naša zemlja. Jedni se kreću
u točno određenom krugu, drugi stoje nepomično; jedni gore neopisivim
žarom poput stotina sunaca, drugi su tamni i hladni bez i najmanje
toplina.

No nijesu u svemiru samo one zvijezde, što ih mi vidimo. Bog zna
koliko ih ima, kojih mi ne vidimo. Imade ih sitnih, malenih, koje vi-
dimo istom s ogromnim dalekozorima. To su u glavnom takozvani pla-
netoidi. Planetoidi su mala nebeska tjelesa koja se okreću oko sunca,
a do sada ih je nabrojeno 433. — Jedan od najzanimljivijih je svako mali
planetoid Eros, koga je god. 1898 na dan 13 kolovoza otkrio berlinski
zvezdoznanac Witt. Dok su sva ostala tjelesa okrugla, taj je, začudo,
dugoljast i imade oblik vodoravno položene brojke 8, dakle ovakav:
Čini se, dakle, da su to dva mala planeta spojena zajedno.

Dok se okrene oko svoje osi treba 5 sati, 16 minuta i 13 sekunda
(naša zemlja treba 24 sata) a njegov put oko sunca traje 643 dana (naša
zemlja putuje oko sunca 365 dana).

Putujući oko sunca planetoid Eros, čas se približuje, čas odalečuje
od naše zemlje. Kad nam je najbliže iznosi njegova udaljenost od nas
22 milijuna kilometara, a kad nam je najdalje 419 mil. km.

Pčelinji ubod može biti smrtonosan. Jedan hamburški liječnik doka-
zuje da je pčelinji ubod otrovan. Ubod jedne pčele ne će naškoditi, nego
kod nekih bolesti može i koristiti, ali ako nas ubode mnogo pčela mo-
žemo i umrijeti od otrovanja. 500 pčelinjih žalaca uštrećat će u čovjeka
sedam desetina grama otrova.

— Sovu bi morao svatko čuvati i braniti kao da je to »sveta ptica«, —
rekao je veliki prodoslovač Brehm. Ali kod nas je mnogi lovci strijeljaju
bez milosrđa. A seljaci se onda čude, odakle im na poljima toliko miševa,
koji im upropaštavaju sjetvu. Sove su najveći neprijatelji miševa i dru-
gih poljskih štetočina.

Groznica liječi. Liječnici su ustanovili da je groznica odnosno vrućica od koristi našem tijelu kad je čovjek bolestan. Tijelo se naime bori protiv bolesti i bakterija, koji su ušli u nj, krv življe cirkulira i uslijed toga nastaje povišena temperatura. Istom ako je temperatura jako povišena onda valja zatražiti pomoć u liječnika. Vrućina svakako požuruje razvoj i završetak bolesti.

Gripa će se liječiti injekcijama. Gripa je jako teška i mučna bolest, koja dugo traje i ne može se je samo tako izliječiti. Ruski liječnik Barrykin pronašao je neki serum, za koji kaže da će gripu izliječiti u tren oka. On je pravio najprije pokuse sa miševima. 30 tisuća miševa zarazio je najprije gripom, a zatim im je uštreao toga seruma i miši su odmah ozdravili. Zatim je lijek iskušao na sebi i svojim rođacima i kaže da djeluje odlično. U budućee ćemo si dakle, kad obolimo od gripe, jednostavno uštrcati par kapi seruma i bit ćemo zdravi.

Kako su nekad liječili? Godine 1404. opsjedao je car Sigismund grad Znajm. Pri tom je obolio. Njegov tjelesni liječnik liječio ga je ovako: privezao mu je nogu o gredu na stropu tako da je prsima ležao na krevetu a nogama u vis i tako je izdržao puna 24 sata. Da je pak tu muku mogao izdržati mogao je zahvaliti samo svojem željeznom zdravlju.

Iz stranih zemalja

Strašan požar u Finskoj. Mala sjeverna državica Finska ovih je dana sva u dimu. Uzduž finsko-ruske granice gori šuma u duljini od 300 km i svi pokušaji da je se ugasi nijesu uspjeil. Sada ljudi čekaju da padne kiša, koja će možda vatru pogasiti.

Kako se pozdravljaju Kinezi? Sretne li Kinez svoga znanca prekrizit će ruke na prsima i poklonit će mu se. Kod učtivijeg pozdrava metnut će ruku na čelo. Na ulici će se pokloniti samo jedanput, ali u kući i dvaput, pa i triput. Obično pritom ništa ne govori, jedino ponekad tiho izusti: »tsing-tsing«, što znači »zdravo«.

Dugi praznici. Kod nas se osnovne škole otvaraju 1. rujna, srednje škole 16. rujna, a sveučilišta početkom listopada. Djeca obično imaju 2 mjeseca praznika. U Italiji imaju djeca skoro 5 mjeseci praznika. Škola im počinje 17. listopada. Mnogi od vas će možda zavidjeti talijanskoj djeci, ali nepravom. U južnoj Italiji ima najviše nepismenih u Evropi.

Iz našega lista prenose mnogi drugi listovi razne zanimljive vijesti, priče i pjesme. Znači da ga cijene i uvažavaju. U zadnjem broju »Malih Crikvenih i Školskih novina«, koje izlaze u Pajngertu u Gradištu (Njemačka) preštampana je iz našeg lista lijepa pjesmica »Lastavicama« od našeg vrijednog saradnika Šime Fučića.

Biblija prevedena na ciganski jezik. U Beogradu je izišla biblija na ciganskom jeziku. Svaki tjedan čita se po jedno poglavlje u ciganskoj crkvi u selu Privleku. Crkvicu je dao sagraditi bogati ciganin Nikolić.

Koliko je teška oprema vojnika. Potpuna oprema vojnika teži oko 26 kg. Od toga teži puška 4 kg, kaciga 1.32 kg, par cipela 1.50 kg, 140 naboja 3.24 kg, plinska maska 1.13 kg, torba 1.30 kg, plašt 2.23 kg, 6 ručnih granata 2.76 kg. U Engleskoj nosi pješak 27.5 kg, u Italiji 26 kg, u Francuskoj i u Japanu 32 kg. Nekadašnji austrijski vojnik nosio je 40 kg, ali je iskustvo dokazalo da je iznad moći prosječnog vojnika, ako ga se naprti teretom većim od 35 kg.

Haló, haló, telefon! Na svijetu ima danas 32,496.000 telefona. Najviše se telefonira u Sjedinjenim Državama Američkim. Tamo ima 19 mil. telefona, što znači da svaki 10. čovjek ima svoj telefon. U Evropi ima 11 mil. telefona, i to najviše u Danskoj. Tamo ima svaki deseti seljak telefon. Iza toga slijedi Švedska, Švicarska, Engleska, Njemačka, Francuska i Češka.

Vjeroučitelj: Kaži ti meni Juriću, kako su sveta Tri kralja saznala, da se rodio Isus?

Jurić: Iz novina!

Majka: Juriću, baš si neposlušan i zločest. Već sam se i pokajala što sam ti prije dala slatkiša.

Jurić: Ništa zato, mama, ako si se pokajala ja ti opraštam.

Učitelj: Reci mi, Juriću, koliko ćeš pari cipela poderati u dvije godine, ako svakih šest mjeseci ponosiš po jedan par.

Jurić: Dva para, gospodine učitelju!

Učitelj: Kako dva para? Promisli malo bolje!

Jurić: Jest, dva para, jer ja kroz šest ljetnih mjeseci hodam bos.

Odvela majka Jurića k fotografu, da ga slika, pa da će sliku poslati djedu i baki koji stanuju u jednom udaljenom mjestu. Prije nego što su ušli k fotografu zaustavi se majka pred njegovim izlozima promatrajući razne izložene fotografije.

Gledao je i Jurić. Gledao pozorno dugo vremena, a na to će majci: — Idemo radije drugom kojem fotografu, jer ovaj nema baš nijedne slike, koja bi bila meni slična.

— . —
Učitelj: Reci mi, Juriću, koliko je polovina od 8?

Jurić: Kako mislite, gospodine učitelju, vodoravno ili okomito?

Učitelj: Što to trabunjaš?

Jurić: Ako 8 prepolovim vodoravno je 0, a ako okomito onda je 3.

— . —
Jurić: Mama, kako to da otac ima tako malo kose na glavi?

Majka: Jer mnogo misli.

Jurić: A zašto imaš ti tako bujnu kosu?

Majka: Prestani s tim dosadnim pitanjima.

— . —
Majka je dala Juriću četiri jabuke, da ih podijeli po pola sa sestrom. Malo zatim opazi da Jurić ima u ruci tri jabuke, a sestra samo jednu.

— Juriću, zašto nijesi dao sestri dvije kao što sam ti rekla?

— Pa dao sam joj dvije: jednu jabuku i jednu čušku, odgovori Jurić.

— . —
Vozi se Jurić u tramway-u s majkom, pa će najednom majci glasno da su ga svi čuli:

— Mama, zar ne da ćeš mi u prvoj slastičarni kupiti jednu veliku tortu?

— Hoću, hoću, ali zar je potrebno da tako jako vičeš?

— Vikao sam hotimice da me čuje i onaj dječak u kutu koji jede kolača, pa me tako izazovno gleda. Neka zna da i Jurić jede torte.

IGRA BROJEVA

---

1 × 1	= 1
11 × 11	= 121
111 × 111	= 12321
1111 × 1111	= 1234321
11111 × 11111	= 123454321
111111 × 111111	= 12345654321
1111111 × 1111111	= 1234567654321
11111111 × 11111111	= 123456787654321
111111111 × 111111111	= 12345678987654321

Pogledajte kako su se lijepo poredale brojke u umnošku. Najprije rastu, a onda istim redom padaju.

NAŠI MLADI SARADNICI

U logoru

Ljetno sunce žarko pali,
Šatore su podizali,
Skauti se razigrali,
U veselju i u šali.

Na rosnoj i svježoj travi
Radili su kao mravi,
A kad logor utvrdiše
Svoju himnu otpjevaše

Jednog dana baš pred veče
Skaut Slavko braći reče:
»Hajdmo sada na kupanje,
Na plivanje i veslanje.«

Oni jedva dočekaše,
I do rijeke otrčaše,
Pa u čamac posjedaše
I niz vodu odveslaše.

Drugi su se pak kupali,
Ronili su i plivali,
I sve tako do šest sati
Kad se mora večerati.

A kada su večerali
Svi su tvrđim snom zaspali,
Samo budan čuvar stoji,
I satove svoje broji.

Eto, tako skaut svaki
Proveo je život taki.

Marko Mirosav

Pao aeroplan. Nad jednim selom kraj Pakraca letjela su dne 21. rujana tri aviona. Jednom od njih zatajio je motor i on je stao padati. Vješt pilot snašao se, te se stao spuštati kruženjem. Kad je došao do visine od 400 metara stao je tako naglo kružiti, da je prosto padao. I pao je na zemlju. Krila, rep, propeler, pa i motor razbili su se. Međutim se pilotu, čudom, nije ništa dogodilo, osim što je malo ozlijedio koljeno. Avion je odvežen u Zemun. (Marko Mirosav).

Cigani ukrali dijete. Pred nekih mjesec dana ukrali su u nekom selu nedaleko Delnica cigani trogodišnjeg dječaka i odveli ga sa sobom. Potraga roditelja ostala je bez uspjeha. Ožalošćeni, mislili su da je dijete već mrtvo, pa su dali služiti misu za ispokoj njegove duše. Jednoga dana naišao je neki seljak, kad je išao u šumu po drva, na neku vreću koja se micala. Otvorivši je imao je što vidjeti :u njoj je bio onaj dječak za koga su već svi mislili da je mrtav. Dijete je od velikog straha izgubilo dar govora, ali liječnici tvrde da će se to popraviti. Vlasti traže bezdušne cigane kradljivce. (Emil Jurko vić).

MALO RAZONODE

Pokušajte od osam osmica napraviti 1000! — Ne možete?! A evo kako je to lako:

$$\begin{array}{r} 888 \\ 88 \\ 8 \\ 8 \\ 8 \\ \hline 1000 \end{array}$$

ODGONETKE

Odgonetke iz br. 1

- 1) Računska zadaća: $2+34+5+1 = 42$
- 2) Ispunjaljka: »Jugoslavija«
- 3) Tri križaljke: I. Kopar — rov — val, II. Zadar — ban — nad, III. kolar — vol — lav
- 4) Ispunjaljka: Zadar
- 5) Posjetnica: Malaria
- 6) Ispunjaljka: Istra — Ivo — oro
- 7) Križaljka: okomito: Rim — ratar — sedam — kal — Nin — gunj; vodoravno: Ris — kamen — kat — dim — lagan — rum.

Ispravno su odgonetnuli: Lela Zrinjski, Ivanićgrad — Miroslav Klinđić, Novoselec Križ — Stjepan Kunek, Donji Šarampov — Emil Jurković, Srp. Moravice — Marko Mirosav, Daruvar.

ZAGONETNA POSJETNICA
(Drago Uglešić, Božava)

O. ANTE SUGUŠA

Koji je to spisatelj?

ISPUNJALJKA
(Micika Picig, Križevci)

živi u vodi

prvi letač

mlaka

mjera za papir

Okomito i vodoravno isto

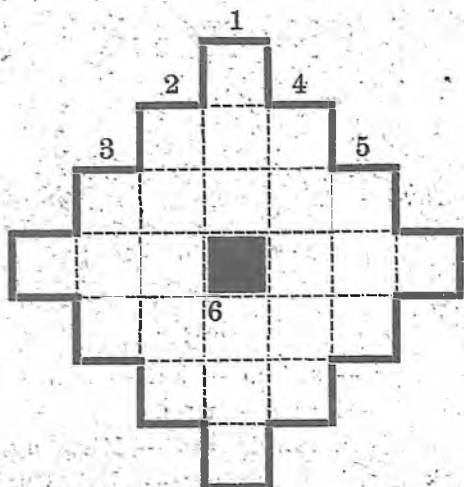
POSJETNICA

(Emil Jurković, Srp. Moravice)

NICA V. PRIKO

Iz kog je mjesta ova djevojčica?

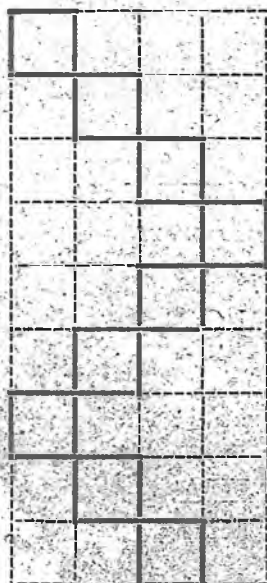
KRIŽALJKA (A. P., Kastav)

- 1 Riječna životinja
- 2 Grad u Hrv. Primorju
- 3 Oruđe
- 4 Mjera za papir
- 5 Određeno vrijeme
- 6 Potvrda

Okomito i vodoravno isto

ISPUNJALJKA (Micika Picig, Križevci)

- gospođa
- luka u Istri
- živi u vodi
- pripadnik starog naroda
- pijetao
- muško ime
- dio tijela
- sredstvo za rezanje drva
- nije tvrda

»Mali Istranin« izlazi jedamput mjesečno. — Pretplata iznosi 12 dinara na godinu. — Pojedini broj stoji 1 dinar. — a inostranstvo dvostruko.

Uredništvo i uprava nalaze se u Krajiškoj ulici br. 12.

Vlasnik, izdavač i odgovorni urednik: Ernest Radetić, Zagreb, Krajiška ulica 12. — Tiskara C. Albrecht (P. Aelinger), Zagreb, Radićeva ulica 26. Za tiskaru odgovara: Ivan Bujanović, Zagreb, Radićeva ul. 26. I. kat.